

Å l a n d s l a n d s k a p s n ä m n d s
framställning till Ålands landsting med för-
slag till landskapslag angående understöd åt
N:o 29/1949. barnträdgårdar i landskapet Åland.

Den 13 oktober 1949 ingavs till landskapsnämnden en sålydande skrivel-
se:

"Stadsstyrelsen

i

Mariehamn.

Mariehamn den 13 oktober 1949

N:o 289. Till Ålands landskapsnämnd.

Genom lag av den 11.11.1927 och förordning av den 17.1.1936 regleras
i riket bl.a. beviljandet av statsunderstöd för upprätthållandet av barn-
trädgårdar. Då i Mariehamns stad redan nu upprätthålles en barnträdgård
och då det vore önskligt att densamma kunde erhålla landskapsunderstöd,
får stadsstyrelsen vördsamt härmed anhålla om vidtagande av nödiga lag-
stiftningsåtgärder i saken.

Stadsdirektörens ersättare Georg Sundman.

Stadssekreterare M. Sundberg."

Vid sammanträde den 18 oktober handlade landskapsnämnden förenämnda
framställning av stadsstyrelsen i Mariehamn och beslöt gå in för land-
skapslagstiftning i ämnet. I riket är frågan om statsunderstöd åt barn-

trädgårdar reglerade genom lagen den 11 november 1927 (296/27) samt de därtill anslutande verkställighetsförfordningen av samma dag (297/27), ändrad den 17 januari 1936 (80/36). Ut i Regeringens proposition N:o 1 till 1927 års Riksdag säges bl.a. följande:

"I alla kulturländer har under de senaste årtiondena i ständigt växande grad ägnats uppmärksamhet åt åtgärder, som avse att stödja och befrämja hemuppfostran. Dylika åtgärder till förmån för små barn, vilka ännu icke uppnått skolåldern, har man försökt få till stånd genom att inrätta barnträdgårdar. Deras huvudsakliga uppgift är att komplettera särskilt de barns hemuppfostran, vilkas föräldrar icke förmå eller icke hinna i tillräcklig grad vårda sig om sina barn.

I Riksdagen väcktes vid 1909 års lantdag petitionsförslag om statsunderstöds beviljande åt folkbarnträdgårdar, och blev petitionen av Riksdagen godkänd, men först i statsförslaget för år 1913 upptogs ett 100.000 mark stort anslag för subventionerande av folkbarnträdgårdarna. Efter att under åren 1914, 1915 och 1916 ha varit i avsaknad av statsunderstöd, hava barnträdgårdarna sedan år 1917 regelbundet kommit i åtnjutande av dylika.

Under tiden mellan åren 1888 och 1927 ha i vårt land upprättats inalles 90 folkbarnträdgårdar av olika storlek. De äro belägna på 38 olika orter. För närvarande äro av barnträdgårdarna 4 helt och hållet

upprätthållna av staten, 10 äro kommunala, 47 äro i föreningars vård men upprätthållas delvis med kommunala medel och 29 barnträdgårdar upprätthållas delvis med kommunala delvis med enskilda eller helt och hållet med enskilda medel. Statsunderstöd åtnjoto i slutet av vårterminen 1927 81 barnträdgårdar. I de av statsverket understödda barnträdgårdarna funnos vårterminen 1927 sammanlagt i runt tal 6.100 barn eller i medeltal 75 barn per barnträdgård.

Oaktat barnträdgårdens arbetsdag vanligen omfattar en tid av endast fyra timmar, har det likväl under senaste tider befunnits oundgängligt att vid barnträdgårdarna upprätta s.k. heldagsavdelningar för sådana barn, vilkas mödrar äro för sin utkomst tvungna att utföra arbete utom hemmet, eller för barn, vilka av annan orsak äro i behov av heldagsvård. Sådana avdelningar funnos vårterminen 1927 till ett antal av sammanlagt 36, och har deras verksamhet befunnits vara av mycket stor betydelse, emedan barnen annars måste stängas inne eller redan som små råka i ett sådant läge, att de öka de på gator och gränder drivande skarorna.

Det av Riksdagen under de senaste åren för barnträdgårdarna understödjande reserverade anslaget har icke varit så rundligt, att åt dem kunnat beviljas tredjedelen av deras årsutgifter, såsom Riksdagen själv i sin petition av 1909 ansåg lämpligt och såsom tidigare har kunnat ske. Härav följer icke allenast, att barnträdgårdarnas upprätthållare komma att be-

tala mera, än vad de vid uppgörande av beräkningarna förutsatt, utan ock att man under dylika osäkra förhållanden icke vågar upprätta nya barnträdgårdar, oaktat sådana nog behövdes. Det synes därför med avseende fäst å vårt lands små barns skydd, vård och uppfostran vara av vikt att barnträdgårdarna kunna i stöd av lag tillförsäkras tillräckligt statsunderstöd. Härtill kommer ännu den beaktansvärda omständigheten, att ett korrigerande av de i barnträdgårdarna för närvarande förefintliga bristfälligheterna endast vid sådant förhållande kan påbjudas och fås beaktat att en förordning finnes, som noggrant reglerar villkoren för statsunderstödet erhållande och åtnjutande.

Vid utarbetande av det lagförslag, som nu överlämnas till Riksdagen, har ett stadgande synts mödigt därom, att åt barnträdgård kan beviljas statsunderstöd blott under förutsättning, att socialministeriet funnit barnträdgården erforderlig och motsvarande sitt ändamål. I förslaget är därutöver förutsatt, att barnen i överensstämmelse med Riksdagens redan tidigare uttalade åsikt avgiftsfritt emottagas, vårdas och uppfostras samt att i barnträdgård, som åtnjuter statsunderstöd, bör finnas minst tjugofem barn i åldern mellan tre och sju år.

Såsom utgifter, vilka få beaktas vid ansökande och beviljande av statsunderstöd, äro i lagförslaget upptagna endast de utgifter, för vilka

statsunderstöd hittills erlagts. Jämväl med avseende å statsunderstödet storlek ställer sig lagförslaget på samma ståndpunkt, vilken Riksdagen allaredan tidigare funnit lämplig och vilken för närvarande såvitt möjligt är iakttagen, eller att barnträdgården erhåller i statsunderstöd tredjedelen av sina årsutgifter."

Landskapsnämnden, som anser att samma möjligheter att erhålla understöd ur landskapsmedel böra stå till buds för barnträdgårdar i landskapet som förefinnas för barnträdgårdarna i riket att erhålla statsunderstöd, har uppgjort förslag till landskapslag i ämnet. Förslaget är uppdelat i två kapitel, av vilka det första "allmänna stadganden" innehåller rikslagens bestämmelser, medan det andra kapitlet "verkställighetsföreskrifter" innefattar rikslagens verkställighetsförordnings stadganden. Förslaget bygger helt på rikslagstiftningen med hänsyn taget till landskapets särställning.

Hänvisande till förestående får landskapsnämnden vördsammast förelägga Landstinget till antagande nedanstående

L a n d s k a p s l a g

angående understöd åt barnträdgårdar i landskapet Åland.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

I kap.

Allmänna stadganden.

Kommunal eller enskild barnträdgård i landskapet Åland, i vilken till avgiftsfri vård och uppfostran emottagits i Mariehamn minst tjugufem och annorstädes minst femton barn i åldern mellan tre och sju år, kan beviljas landskapsunderstöd enligt vad i denna landskapslag stadgas, om landskapsnämnden funnit barnträdgården behövlig och motsvarande sitt ändamål och om den i övrigt fyller i detta avseende uppställda fordringar.

Barnträdgården erhåller i landskapsunderstöd en tredjedel av de årsutgifter, som befunnits vara skäligen, och få till årsutgifterna räknas:

1. lärarinnans och annan för barnträdgårdens verksamhet erforderlig funktionärs avlöning;
2. kostnader för inköp och underhåll av möbel och husgeråd samt arbetsmaterial och redskap, vilka äro för barnens vård och uppfostran oundgängliga;
3. utgifter för bespisning av och beklädnad åt obemedlade barn; samt
4. utgifter för hyra, värme, lyse och renhållning.

Verkställighetsföreskrifter.

Önskar kommunal eller enskild barnträdgård erhålla landskapsunderstöd, varom stadgas i 1 kap., ingive därom skriftlig ansökan till landskapsnämnden.

För erhållande av förenämnt understöd erfordras:

1. att barnträdgården är ställd under närmaste inseeende av en direktion; såsom sådan kan även vederbörande barnskyddsnämnd eller motsvarande kommunalmyndighet fungera;
2. att barnträdgårdens lokal och gårdsplan blivit av vederbörande stads- eller kommunalläkare granskade och för ändamålet godkända;
3. att lärarinna vid barnträdgården genomgått minst tvåårig kurs vid seminarium för utbildande av barnträdgårdslärarinnor;
4. att under en lärarinnas ledning vårdas och undervisas högst 25 i barnträdgården inskrivna barn, likväl med rättighet för direktionen att i undantagsfall öka antalet till 35, därest landskapsnämnden meddelat tillstånd därtill för ett läsår i sänder;
5. att barnträdgårdens dagliga arbetstid omfattar minst fyra timmar;
6. att lärarinnans avlöning, pensions-, semester- och övriga förmåner ävensom övriga i barnträdgårdstjänst anställda personers avlöning äro på tillfredsställande sätt ordnade;
7. att hyran för barnträdgårdslokal är beräknad efter hyresnivån å

orten; samt

8. att för barnträdgården finnes av landskapsnämnden fastställt reglemente.

5 §.

Barnträdgårdens reglemente skall innehålla bestämmelser;

1. om de allmänna grunderna för barnträdgårdens arbetsprogram;
2. om grunderna för direktionens tillsättande;
3. om direktionens åligganden;
4. om ordningen för de vid barnträdgården anställda personernas antagande i befattningen och om deras entledigande eller uppsägning;
5. om de vid barnträdgården anställda personernas åligganden, grunderna för deras avlöning och övriga förmåner;
6. om barnträdgårdens dag- och arbetsordning;
7. om handhavandet av barnträdgårdens ekonomi och räkenskaper; samt
8. om övriga omständigheter, vilka landskapsnämnden anser för reglementet nödiga.

6 §.

Vid ansökan om understöd skall en fullständig kalkyl över barnträdgårdens inkomster och utgifter under det löpande året av barnträdgårdens direktion till landskapsnämnden ingivas,

a) senast i juli månad, om barnträdgården eller dess avdelning är ny och träder i verksamhet i början av höstterminen, eller

b) senast i början av februari, om barnträdgården redan tidigare varit i verksamhet.

På grund av sådan kalkyl utanordnar landskapsnämnden, sedan kalkylen blivit granskad, kvartaliter en skälig del av understödet, likväl sålunda, att understödet för det sista årskvartalet till beloppet bestämes och utbetalas, först sedan direktionen ingivit en fullständig, av ordföranden och ekonomen eller av vederbörande drätselkammare eller kommunalnämnd till riktigheten bestyrkt tablå över barnträdgårdens inkomster och utgifter under nästföregående år.

7 §.

Barnträdgård, som åtnjuter landskapsunderstöd, är underställd landskapsnämndens tillsyn och inspektion och är skyldig att till densamma insända statistiska och andra nödigbefunna uppgifter terminsvis och vid anfordran även oftare ävensom årsberättelse.

8 §.

Landskapsnämnden äger^{att/}för viss tid eller helt och hållet indraga understödet, därest avseende icke fästs vid gjorda anmärkningar och yrkanden, med anledning av,

att barnträdgårdens verksamhet är otillfredsställande;

att vid barnträdgården anställd person gjort sig skyldig till församlighet eller förseelse i sin befattning;

att villkoren för erhållande av understöd ej uppfyllts;

att understödet missbrukats; eller

att med lärarinna eller annan befattningshavare vid barnträdgården ingånget avtal om avlöning eller andra förmåner samt om arbetstiden utan dennas samtycke och landskapsnämndens godkännande ändrats.

9 §.

Om ändring göres i barnträdgårdens reglemente, skall fastställelse av ändringen hos landskapsnämnden utverkas.

10 §.

Å landskapsnämnden ankommer att handhava den allmänna ledningen och övervakningen av åtgärder, vilka påkallas av denna landskapslag samt att meddela närmare anvisningar om dess tillämpning så ock att i särskilda fall medgiva undantag.

Mariehamn den 25 oktober 1949.

På

landskapsnämndens vägnar:

Lantråd

Viktor Strandfält

Viktor Strandfält

Landskapssekreterare

Ch. Stormbom

Ch. Stormbom

På landskapsnämndens vägnar:

Ch. Stormbom
Ch. Stormbom